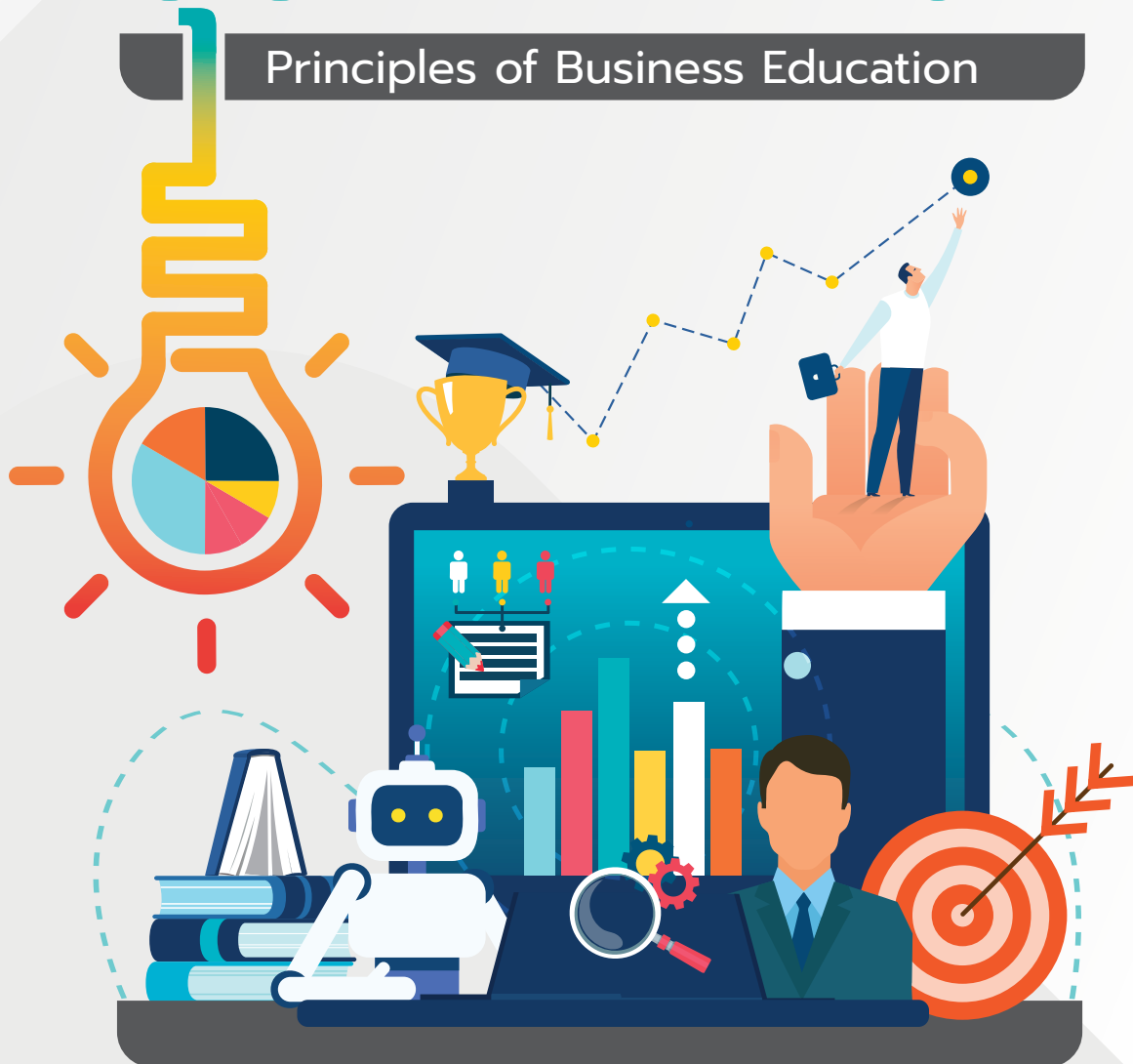

หลักการ ธุรกิจศึกษา

Principles of Business Education

วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์

Virut Kitnuntaviwat

อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจและอาชีพศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักการธุรกิจศึกษา

Principles of Business Education

หลักการธุรกิจศึกษา

Principles of Business Education

วิรุจ กิจนนทวิวัฒน์

 สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2566

299.-

วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์

หลักการธุรกิจศึกษา / วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์

1. ธุรกิจศึกษา. 2. ธุรกิจศึกษา -- ไทย.

650.0710593

ISBN (e-book) 978-616-604-518-5

สพจ. Q41/11/2566

assคุณค่าวิชาการ สู่สังคม
Knowledge to All
www.cupress.chula.ac.th

หนังสือเล่มนี้ผ่านการตรวจคุณภาพวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร. 0-2218-2571 e-mail: virut.k@chula.ac.th
ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2566

บรรณาธิการอำนวยการ : ศาสตราจารย์ ดร.อรัญ หาญสืบสาย นางอรทัย นันทนาดิษฐ์
กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนถ บุนนาค รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ชิษณุ พันธุ์เจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลวรรณ พิมพ์พันธุ์

ผู้ประสานงาน : วาสนา ชำเซ็น

พิสูจน์อักษร : พรหทัย รอดถาวร

ออกแบบปกและรูปเล่ม : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สั่งซื้อได้ที่ ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
<http://www.chulabook.com>
โทร. 08-6323-3703-4
customer@cubook.chula.ac.th, info@cubook.chula.ac.th
Apps: CU-eBook Store

คำนิยามที่ 1

หนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุง เล่มนี้ได้จัดพิมพ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถค้นคว้าด้วยตนเอง และเป็นหนังสือที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านธุรกิจศึกษาด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันท์วิวัฒน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการผลิตผลงานวิชาการที่เขียนอย่างสร้างสรรค์ มีความลุ่มลึก เนื้อหาทันสมัย แสดงถึงเนื้อหา ยกตัวอย่าง วิเคราะห์ สังเคราะห์ แสดงรายละเอียดในแต่ละบทได้อย่างน่าสนใจ น่าติดตาม เข้าใจได้ง่าย เป็นตัวช่วยสำหรับ นิสิตนักศึกษา ครูธุรกิจศึกษา นักการศึกษา รวมทั้ง ผู้สนใจได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในหลักการธุรกิจศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ครอบคลุมสมบูรณ์อย่างมีเอกภาพ สร้างเสริมปัญญา ความคิด สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ ทั้งในเรื่อง ปฐมบท: บททั่วไปทางด้านธุรกิจศึกษา วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษา หลักสูตรธุรกิจศึกษา บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษา ธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยี ดิจิทัล ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และอนาคตภาพของธุรกิจศึกษา

ถ้าพวกเราไม่เริ่มเรียนรู้ที่จะเข้าใจในหลักการธุรกิจศึกษา อันเป็นแนวคิดในการให้การศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึง การประกอบอาชีพ ไม่ช้าก็เร็ว พวกเราทุกคนก็ต้องเข้ามาเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้เพราะถือเป็นความรู้และทักษะพื้นฐานจำเป็นของทุกคน ทุกคนควรจะต้องเริ่มอ่าน เรียนรู้และลงมือทำตั้งแต่วันนี้ เพื่อความเท่าทันและอยู่รอดในโลกยุคดิจิทัลที่ทุกสิ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง รวดเร็ว และยากเกินที่จะคาดเดา ทุกคนไม่ว่าจะทำประกอบอาชีพใด ๆ ต่างก็มีความจำเป็นต้องรู้เรื่องการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้มีความเข้าใจ บทบาทของเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อตนเองและสังคม รู้จักหาเงิน ใช้เงิน ออมและลงทุน โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต รู้วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการลงมือทำธุรกิจ และการใช้ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพต่าง ๆ

หนังสือเกี่ยวกับธุรกิจศึกษามีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับหนังสือในหมวดอื่น ๆ หนังสือเล่มนี้จึงมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงแก่นแท้ในหลักการธุรกิจศึกษาที่เน้นกระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ความรู้ด้านธุรกิจศึกษายังเป็นหนึ่งในเนื้อหาสำคัญที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในการให้การศึกษาความรู้ทางการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ทุกคนในชาติมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ

ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ยาวนาน และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเกี่ยวกับหลักการธุรกิจศึกษา ทำให้มั่นใจและเชื่อใจได้ว่าเนื้อหาสาระและข้อมูลที่ผู้อ่านจะได้รับจากหนังสือเล่มนี้เป็นเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาที่เชื่อมโยงได้รับการเรียบเรียงเนื้อหาทั้งเล่มอย่างมีเอกภาพ โดยมีรากฐานทางวิชาการที่เด่นชัดผ่านทัศนะของผู้เขียนที่เสริมสร้างปัญญา ความคิด สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับธุรกิจศึกษา อันจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในหลากหลายมิติ หนังสือเล่มนี้เป็นหนึ่งในหนังสือเล่มสำคัญที่ช่วยจุดประกายสร้างความแข็งแกร่งและความสำคัญของธุรกิจศึกษาให้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาของทุกคนในประเทศชาติให้สามารถต่อยอดและนำเอาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อไปใช้พัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป

ดร.เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ

อธิบดีกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง

คำนิยามที่ 2

เราต่างก็รู้ว่าโลกทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่ว่าเราจะอยากให้มันเปลี่ยนหรือไม่ โลกก็ยังเปลี่ยนไปอยู่ดี สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่ว่าในการเปลี่ยนแปลงนี้ ใครจะสามารถ รับมือ ปรับตัวและอยู่รอดได้อย่างดี

หนังสือ **หลักการธุรกิจศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง** นี้เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ครูผู้สอน หรือนิสิตนักศึกษาเท่านั้น แต่เป็นองค์ความรู้ที่ใคร ๆ ก็เรียนรู้ได้ จำต้องได้ นำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของทุกคน โดยเฉพาะการก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเงิน และเทคโนโลยีดิจิทัล การที่คนหนึ่งคนจะมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นติดตัวนี้ ก็เปรียบเสมือนคนที่มีอาวุธติดตัวไว้ พร้อมจะหยิบใช้เมื่อใดก็ได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์ ได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเพียรพยายามอย่างสูงมากในการพัฒนาองค์ความรู้หลักการธุรกิจศึกษานี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้คนในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน นิสิตนักศึกษา รวมถึงผู้สนใจทั่วไป ให้สามารถนำความรู้นี้มาต่อยอด ลงมือทำธุรกิจ หรือเป็นผู้ประกอบการ ประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ เพราะทักษะเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะพาให้ผู้คนอยู่รอดได้ในศตวรรษที่ 21 นี้

หนังสือเล่มนี้ อาจจะได้ไม่ได้ทำให้ทุกคนเป็นนักธุรกิจหรือผู้ประกอบการที่ยิ่งใหญ่กันหมด แต่จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ความรู้ ความเข้าใจ และมุมมองที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เพียงจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาเท่านั้น องค์ความรู้ที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ จะมีส่วนช่วยในการสร้างครู สร้างนิสิตนักศึกษา ตลอดจนสร้าง ‘คนคุณภาพ’ ให้กับสังคมไทยอีกด้วย

สุวิมล จิวาลักษณ์

กรรมการและผู้จัดการมูลนิธิเอสซีจี

คำนำพิมพ์ครั้งที่ 2

หลักการธุรกิจศึกษามีความสำคัญและจำเป็นกับทุกคน โดยเป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมและส่งเสริมความรู้และทักษะเฉพาะให้กับผู้เรียนที่ต้องการออกไปประกอบอาชีพทางธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจัดเป็นการศึกษาเพื่ออาชีพรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน รวมทั้งเป็นการให้ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้สามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น หรือ มีความพร้อมในการนำเอาความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการ หรือเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (college and career readiness) รวมถึงมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการจ้างงานในตลาดแรงงาน (occupational competencies) โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเป็นพลเมืองที่ฉลาด รู้เท่าทัน และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และประกอบอาชีพที่ตนถนัดและชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสือ “หลักการธุรกิจศึกษา” ตีพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2564 สำหรับการพิมพ์ครั้งที่ 2 ในหนังสือฉบับปรับปรุงนี้ ผู้เขียนมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาธุรกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความตั้งใจศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่ทันสมัยจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ทางธุรกิจศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ทำงานของผู้เขียน ประกอบกับ ผู้เขียนได้รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายท่าน จากหลากหลายสถาบันที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างสูง ในการพัฒนาหนังสือฉบับปรับปรุงนี้ ส่งผลให้ผู้เขียนตั้งใจพัฒนาหนังสือฉบับปรับปรุงนี้โดยเขียนเพิ่มการวิเคราะห์ สังเคราะห์ พร้อมทั้งยกตัวอย่างเนื้อหาให้มีความทันสมัย ลุ่มลึก เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล อีกทั้งเพื่อพัฒนาหนังสือฉบับปรับปรุงนี้ให้มีความทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีรากฐานทางวิชาการที่เด่นชัด เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษา ครูธุรกิจศึกษา นักการศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้และหลักการธุรกิจศึกษาอย่างลึกซึ้ง มีความทันสมัยเข้ากับโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง สามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากหนังสือเล่มนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการพัฒนาธุรกิจศึกษา เช่น หลักสูตร บทบาท หน้าที่และคุณลักษณะครู การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล รวมถึงนำไปบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 กับผู้เรียน

นอกจากนี้ จากที่กล่าวข้างต้น แม้ว่าหลักการธุรกิจศึกษาจะมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนเพราะความรู้และทักษะทางการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ถือเป็นหนึ่งในความรู้และทักษะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ที่ควรได้เรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ในวัยเด็ก วัยเรียนจนถึงวัยผู้ใหญ่ แต่สำหรับประเทศไทย หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ยังมีการกำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาอยู่น้อยมากในแต่ละระดับชั้น เมื่อเทียบกับองค์ความรู้ในวิชาอื่น ๆ ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นแสงเทียนเล่มหนึ่งที่ช่วยสร้าง

การรับรู้และตระหนักรู้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อที่จะช่วยกันส่งเสริมและผลักดันการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการธุรกิจศึกษาให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพทางธุรกิจหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้เรียนรู้ มีทักษะที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุง มีการปรับปรุง และพัฒนาโดยเพิ่มเนื้อหาการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และยกตัวอย่าง รวมถึง เพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความทันสมัยเข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป หนังสือฉบับปรับปรุงนี้ มีการปรับลดเนื้อหาในบางบท และเพิ่มเติมเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักการธุรกิจศึกษามากขึ้นในบางบท เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงศาสตร์ธุรกิจศึกษาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้เขียนขอแนะนำเนื้อหาที่เพิ่มเติมในครั้งนี ให้ผู้อ่านได้ทราบถึงรายละเอียดในแต่ละบท โดยเริ่มจาก บทที่ 1 ปรับชื่อเป็น ปฐมบท: บททั่วไปทางด้านธุรกิจศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับผู้อ่านให้ได้เข้าใจถึงศาสตร์ทางธุรกิจศึกษา บทที่ 2 วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษา ได้ปรับปรุงเนื้อหาประวัติธุรกิจศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันให้มีความกระชับ และชัดเจน พร้อมเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี ของประเทศไทยที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึง ยุทธศาสตร์ เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะส่งผลต่อวิวัฒนาการของธุรกิจศึกษา ต่อมาบทที่ 3 หลักสูตรธุรกิจศึกษา มีการปรับปรุงเพิ่มเนื้อหาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และเปรียบเทียบให้ผู้อ่านให้เห็นถึงหลักสูตรธุรกิจศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงวิเคราะห์ทิศทางหลักสูตรธุรกิจศึกษาในอนาคต และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรธุรกิจศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

บทที่ 4 บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษา ผู้เขียนได้เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาและยกตัวอย่างเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึง บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษาที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้ครูธุรกิจศึกษาสามารถนำเอาสิ่งเหล่านี้ไปใช้ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ ผู้เขียนได้เขียนเพิ่มหัวข้อ “ครูธุรกิจศึกษากับการปรับมุมมองทางธุรกิจในยุค Digital Disruption” และ “ครูธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนธุรกิจศึกษา” ซึ่งนับเป็นหนึ่งในประเด็นและหัวข้อสำคัญที่ได้รับการพูดถึงอย่างมากสำหรับครูธุรกิจศึกษาที่จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21

สำหรับบทที่ 5 ธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นบทที่ผู้เขียนได้เขียนเพิ่มขึ้นมาใหม่ในหนังสือหลักการธุรกิจศึกษา ฉบับปรับปรุงนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เรียนรู้มากขึ้นทางด้านการจัดการเรียนรู้ทางธุรกิจศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียนในโลกที่เข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงของเทคโนโลยีดิจิทัล ส่วนบทที่ 6 ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ผู้เขียนได้เขียนเพิ่มและปรับเนื้อหาให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนธุรกิจศึกษาที่ให้ความสนใจในการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับอาชีพทางธุรกิจสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาไปใช้ในการทำงานและประกอบอาชีพ

ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และท้ายที่สุดบทที่ 7 ผู้เขียนได้เขียนเพิ่มเติมให้ผู้อ่านได้เห็นถึง อนาคตภาพ ของธุรกิจศึกษา โดยปรับข้อบทและเพิ่มเนื้อหาในบทนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถปรับตัว เตรียมตัวและพัฒนาตัวเองให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นธุรกิจ ศึกษาได้อย่างทันทั่วทั้งที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในอนาคต

ทั้งนี้ ในหนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ ผู้เขียนขอกราบบูชาคุณครูและ อาจารย์ทุกท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้ประสิทธิ์ประสาทและถ่ายทอดวิชาความรู้ และให้กำลังใจ กับผู้เขียน สำหรับต่างประเทศ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ซีเค จาง (Dr. C.K. Cheung, Honorary Assistant Professor) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮ่องกง ที่ยังคงให้ กำลังใจ และให้คำแนะนำที่มีประโยชน์อย่างมากในการปรับปรุงหนังสือฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัญศรี มาติลโกวิท และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริฉันท สิริกุล เตชพาหพงษ์ อาจารย์ผู้สอนสาขาธุรกิจและอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท บ่มเพาะความรู้ให้ผู้เขียนได้นำความรู้มาใช้สอนกับนิสิตในสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญทริกา บุญภักดี ที่มีส่วนร่วมสำคัญ ในการพัฒนาหลักการธุรกิจศึกษาให้มีความทันสมัยและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน จากหลายหลายสถาบัน ที่ให้ความกรุณาอ่าน ตรวจสอบ และให้ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง และพัฒนาหนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุง จนมีเนื้อหา ถูกต้อง ชัดเจน ทันสมัยและสมบูรณ์ที่สุด

ขอขอบพระคุณ ดร.เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ อธิบดีกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง และ คุณสุวิมล จิวาลักษณ์ กรรมการและผู้จัดการมูลนิธิเอสซีจี ที่กรุณาเขียนคำนิยมให้กับหนังสือเล่มนี้ ขอขอบคุณ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยดำเนินการจัดหาผู้ตรวจคุณภาพหนังสือหลากหลายท่าน จากหลากหลายสถาบัน เพื่อตรวจประเมินคุณภาพ ออกแบบปก จัดรูปเล่ม พิสูจน์อักษร และรับพิมพ์หนังสือ หลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ ขอขอบคุณศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่รับวางจำหน่าย และเผยแพร่หนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ อย่างกว้างขวาง ขอขอบคุณนางสาวเปรมิกา ฟ้าสว่าง ที่ช่วยตรวจพิสูจน์อักษร และวาดภาพประกอบ ในหนังสือเล่มนี้ ตลอดจนขอขอบคุณนิสิตสาขาวิชาธุรกิจและอาชีวศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน ที่ผู้เขียนได้มีโอกาส เป็นอาจารย์สอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการธุรกิจศึกษา ที่มีส่วนช่วยสร้างและสะท้อนความคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์กับผู้เขียนในการใช้พัฒนา เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาและยกตัวอย่างที่เป็นประโยชน์ภายในหนังสือ ฉบับปรับปรุงเล่มนี้

อนึ่ง ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จักมีประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ครูธุรกิจศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหาร สถานศึกษา ตลอดจนนักการศึกษา และผู้ที่สนใจเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นหรือการต่อยอดองค์ความรู้ รวมถึงงานวิจัย และงานวิชาการรูปแบบอื่น ๆ ในการพัฒนาหลักการธุรกิจศึกษาต่อไป

ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวิบูลย์ กิจนันทวิวัฒน์ และคุณแม่สุนทรี กิจนันทวิวัฒน์ คุณครูคนแรกที่เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจและมอบพลังที่ยิ่งใหญ่ให้ผู้เขียน ผู้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการทำงานแก่ผู้เขียน และเป็นผู้มีพระคุณยิ่งในชีวิตตลอดไป ผู้เขียนขอขอบคุณพี่สาวพี่ชายของผู้เขียน ภรรยาและลูกที่น่ารักทั้ง 2 คนของผู้เขียน ได้แก่ เด็กชายวิรัชญ์ กิจนันทวิวัฒน์ และเด็กหญิงวิมลพัชร กิจนันทวิวัฒน์ ที่เป็นผู้สนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ และกำลังใจที่ดีเสมอมา และเป็นพลังสำคัญที่สุดที่ทำให้ผู้เขียนสามารถพัฒนาหนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ให้สมบูรณ์แบบได้

วิรัช กิจนันทวิวัฒน์

กันยายน 2566

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง	๓
สารบัญภาพ	๓
บทนำ	๓
บทที่ 1 ปฐมบท: บททั่วไปทางด้านธุรกิจศึกษา	1
บทนำ	1
1.1 ความหมายของธุรกิจศึกษา	1
1.2 ปรัชญาของธุรกิจศึกษา	3
1.3 หลักการของธุรกิจศึกษา	3
1.4 สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา	8
1.4.1 การบริหารการศึกษา	9
1.4.2 เศรษฐศาสตร์การศึกษา	11
1.4.3 เกษตรกรรมศึกษา	13
1.4.4 อาชีพศึกษาหรือการศึกษาเพื่ออาชีพ	14
1.4.5 อาชีวศึกษา	16
1.4.6 การศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ	18
บทสรุป	19
คำถามท้ายบท	22
บทที่ 2 วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษา	23
บทนำ	23
2.1 วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษาในต่างประเทศ	23
2.1.1 ธุรกิจศึกษาในยุคสมัยต่าง ๆ	23
2.1.2 นโยบายที่สำคัญของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ส่งผลต่อธุรกิจศึกษาในแต่ละยุคสมัย	33
2.1.3 สมาคมที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาในสหรัฐอเมริกา	41
2.2 วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษาในประเทศไทย	47
บทสรุป	78

คำถามท้ายบท	82
บทที่ 3 หลักสูตรธุรกิจศึกษา	83
บทนำ	83
3.1 สารสำคัญของหลักสูตรธุรกิจศึกษาในประเทศไทย	83
3.1.1 หลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	83
3.1.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	86
3.1.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	94
3.1.4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)	112
3.1.5 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีพุทธศักราช 2562	118
3.1.6 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีพุทธศักราช 2563	126
3.2 หลักสูตรธุรกิจศึกษาของประเทศไทยกับหลักสูตรธุรกิจศึกษาในต่างประเทศ	135
3.2.1 หลักสูตรของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์	135
3.2.2 หลักสูตรของประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย	136
3.3 ทิศทางหลักสูตรธุรกิจศึกษาในอนาคต	137
3.3.1 ผลกระทบของประเทศต่อหลักสูตรธุรกิจศึกษาของไทยในอนาคต	138
3.3.2 ผลกระทบของกระแสสังคมโลกต่อหลักสูตรธุรกิจศึกษาของไทยในอนาคต	141
3.4 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรธุรกิจศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล	142
บทสรุป	152
คำถามท้ายบท	154
บทที่ 4 บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษา	155
บทนำ	155
4.1 บทบาทและหน้าที่ของครูธุรกิจศึกษา	155
4.2 คุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษา	165
4.2.1 คุณลักษณะด้านสมรรถนะครูธุรกิจศึกษาในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะทางธุรกิจ	175
4.2.2 คุณลักษณะด้านสมรรถนะครูธุรกิจศึกษาที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	176
4.2.3 คุณลักษณะด้านอุปนิสัยของครูธุรกิจศึกษาในยุคดิจิทัล	180

4.3 คุณสมบัติด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูธุรกิจศึกษา	187
4.3.1 ครูธุรกิจศึกษากับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง	187
4.3.2 ครูธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด-19 (COVID-19)	195
4.3.3 ครูธุรกิจศึกษากับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	201
4.3.4 ครูธุรกิจศึกษากับการปรับมุมมองทางธุรกิจในยุค Digital Disruption	209
4.3.5 ครูธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนธุรกิจศึกษา	215
4.3.6 แนวโน้มของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อครูธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	223
บทสรุป	228
คำถามท้ายบท	231
บทที่ 5 ธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล	233
บทนำ	233
5.1 นิยามของการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	234
5.2 มุมมองสำคัญในการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาออนไลน์	242
5.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในโลกยุคดิจิทัล	244
5.4 การบูรณาการ TPACK Model กับการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษา	249
5.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา	255
5.6 บทบาทผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษา	260
5.7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในยุคดิจิทัล	264
บทสรุป	267
คำถามท้ายบท	269
บทที่ 6 ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ	271
บทนำ	271
6.1 ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพทางบัญชี	272
6.2 ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพทางการตลาด	287
6.3 ธุรกิจศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ	295
6.4 ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพต่าง ๆ	299
บทสรุป	308

คำถามท้ายบท	310
บทที่ 7 อนาคตภาพของธุรกิจศึกษา	311
บทนำ	311
7.1 แนวโน้มของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	311
7.1.1 แนวโน้มของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อหลักสูตรธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	314
7.1.2 แนวโน้มของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	316
7.2 ธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	327
7.2.1 หลักสูตรธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	329
7.2.2 การจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	332
บทสรุป	335
คำถามท้ายบท	337
บรรณานุกรม	339
ดัชนี	351
ประวัติผู้แต่ง	354

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 มาตรฐานหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พ.ศ. 2544	66
3.1 เป้าหมายของการศึกษาในหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	84
3.2 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (เฉพาะในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา)	100
3.3 เปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2544 และปี พ.ศ. 2551	102
3.4 การเปลี่ยนแปลงสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	114
3.5 เปรียบเทียบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)	115
4.1 ครูธุรกิจศึกษากับการประยุกต์หลักการทำงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9	188
4.2 เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21	206
5.1 องค์ประกอบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดย TPACK model ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา	253
6.1 ปัจจัยพื้นฐานที่ควรพิจารณาในการเลือกใช้โปรแกรมทางการบัญชี	279
6.2 ข้อแตกต่างระหว่างการบัญชีด้วยมือกับการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์	279
6.3 คำศัพท์เกี่ยวกับ Digital Marketing	288

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.1 หลักการและปรัชญาธุรกิจศึกษา	8
1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์และการศึกษา	12
1.3 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องและปรัชญาธุรกิจศึกษา	20
2.1 ประวัติการศึกษาเพื่ออาชีพและเทคโนโลยี	44
2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475	53
3.1 ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	88
3.2 สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	90
3.3 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 12 ปีของสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว	92
3.4 วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียน	93
3.5 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	98
3.6 แนวทางการจัดตั้งโครงการพัฒนาหลักสูตรธุรกิจศึกษาเพื่อผู้เรียนในยุคดิจิทัล	149
4.1 กรอบสมรรถนะของครูชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พุทธศักราช 2561	165
4.2 มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	169
4.3 องค์ประกอบ สมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้ ของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู	171
4.4 สมรรถนะและคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา	180
4.5 ครูธุรกิจศึกษากับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	187
4.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงลึกสำหรับครูธุรกิจศึกษา	198
4.7 โมเดลการเรียนรู้สำหรับครูธุรกิจศึกษาในโลกหลังโควิด-19	199
4.8 โมเดลความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence)	213
5.1 สภาพการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและเรียน	246
5.2 วงจรการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด	247
5.3 ความรู้องค์ประกอบ TPACK Model	252
5.4 ทฤษฎี 7C การสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจศึกษา	258
6.1 วงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนของการสอนวิชาชีพ	284
6.2 วงจรบัญชี	286
6.3 Business Model Canvas	296

7.1 แนวทางการจัดหลักสูตรธุรกิจศึกษาในอนาคต	316
7.2 เครื่องมือการเรียนรู้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับธุรกิจศึกษา	322
7.3 ธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21	334

บทนำ

“โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน” จากระบบเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีดิจิทัล และสิ่งแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligent: AI) ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคน ทั้งช่วยอำนวยความสะดวก สร้างความรวดเร็วและถูกต้องในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร และ ให้ข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิต การเรียนรู้ องค์กรความรู้และทักษะความต้องการจ้างงานในตลาดแรงงานต่าง ๆ รวมถึง การประกอบอาชีพของคนในอนาคตเปลี่ยนแปลงไป

การจัดการธุรกิจศึกษาจำเป็นต้องสร้างให้ทุกคนมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ (career readiness) ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นทางธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน ซึ่งนับเป็นหนึ่งในทักษะพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคนสามารถประยุกต์นำเอาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะเหล่านี้ไปใช้ในการทำงานให้เหมาะกับอาชีพต่าง ๆ สร้างคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น รู้จักอดทนและปรับตัว เรียนรู้และพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นในหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านแนวคิดในการประกอบอาชีพอย่างผู้ประกอบการ (entrepreneurial mindsets) มีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (digital literacy) ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งในทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นทักษะสำคัญที่ทุกคนจะใช้สำหรับการทำงาน สื่อสาร และทำงานร่วมกับคนอื่นภายใต้แนวคิดที่ว่า “ทำน้อย ได้มาก” หรือ “Work less but get more” ผ่านการใช้งานเครื่องมือทางด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ไอแพด โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรม และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นต้น

ด้วยสาเหตุเหล่านี้ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปจากรูปแบบเดิม ๆ ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นความรู้เป็นหลักสำคัญ เป็นปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่พร้อมในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 อีกทั้ง ควรเป็นจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทางตามความสะดวกและความพร้อมของผู้เรียนแต่ละบุคคล ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ด้วยเนื้อหา รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีในการสอน และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาที่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้น ในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่า “หลักการธุรกิจศึกษา” เป็นหนึ่งในองค์ความรู้ที่มีความสำคัญทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกคนสำหรับทุกอาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้พื้นฐานทางธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและการทำงานในแต่ละอาชีพที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย ทั้งยังมีเป้าหมาย

สำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างการเรียนรู้ และความพร้อมให้กับผู้เรียนทุกคนไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะเลือกเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาหรือประกอบอาชีพ (college and career readiness) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับอาชีพธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว

ปรัชญาของธุรกิจศึกษาจากในอดีตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1. การศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ (Education about business) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้และทักษะที่สำคัญในการประกอบอาชีพต่าง ๆ กับผู้เรียนทุกคนเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี เป็นผู้บริโภคที่ฉลาดของประเทศ รู้จักวางแผนการเงินของตนเองและครอบครัว (Basic business education for all) และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ และ 2. การศึกษาเพื่อธุรกิจ (Education for business) มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น นักบัญชี นักการขาย นักการตลาด หรือ ผู้ประกอบการ เป็นต้น

National Business Education Association (NBEA, 2001) ได้กล่าวไว้ว่า “ธุรกิจศึกษาเป็นศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุก ๆ คน เพราะไม่มีผู้เรียนคนไหนในสังคมโลกที่จะสามารถหลีกเลี่ยงความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน”

หนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ จะทำให้นิสิตนักศึกษา ครูธุรกิจศึกษา นักการศึกษา และผู้สนใจได้เข้าใจถึงปฐมบท ซึ่งเป็นบทพื้นฐานทั่วไปของธุรกิจศึกษา วิวัฒนาการของธุรกิจศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ สารสำคัญของหลักสูตรธุรกิจศึกษา บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่สำคัญของครูธุรกิจศึกษา ธุรกิจศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ธุรกิจศึกษาเพื่ออาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ วางแผนบริหารจัดการหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน นิสิตนักศึกษา ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาสำหรับการศึกษาระดับต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่สำคัญในการดำรงชีวิต การทำงาน สามารถประกอบอาชีพได้ในศตวรรษที่ 21 (occupational competencies) ไม่ว่าผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ หรือ นำเอาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ หรือ เลือกไปศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นก็ตาม

หนังสือเล่มนี้ยังได้วิเคราะห์สังเคราะห์ให้ผู้อ่านได้เห็นถึงอนาคตภาพของธุรกิจศึกษา ที่เกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลต่อหลักสูตรธุรกิจศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในอนาคต เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเตรียมตัวและพัฒนาตนเองให้สามารถรับมือให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจศึกษาในอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงได้ทันทั่วทั้ง

นอกจากนิสิตนักศึกษา ครูธุรกิจศึกษา นักการศึกษา จะสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากหนังสือเล่มนี้ไปใช้แล้ว ด้วยแนวคิดในปัจจุบันที่ว่า “การศึกษา คือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning)” บุคคลทั่วไปก็สามารถศึกษาหลักการของธุรกิจศึกษาในหนังสือเล่มนี้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้อง

กับหลักการและปรัชญาของธุรกิจศึกษาที่ว่าธุรกิจศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะพื้นฐานทางธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน รวมถึงมีความพร้อมในการประกอบอาชีพต่าง ๆ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า “ธุรกิจศึกษา” ไม่ใช่สาขาวิชาเฉพาะที่ผู้เรียนจะต้องประกอบอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจเท่านั้นแต่เป็นการศึกษาสำหรับทุกคน เพื่อให้สามารถนำเอาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ หนังสือหลักการธุรกิจศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2) ฉบับปรับปรุงนี้ จะทำให้ทั้งนิสิตนักศึกษาครู ครูธุรกิจศึกษา นักการศึกษา และผู้สนใจได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงหลักการธุรกิจศึกษาจากในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ที่มีความทันสมัยทั้งในเนื้อหา ตัวอย่าง และบทวิเคราะห์สังเคราะห์ต่าง ๆ โดยผู้เขียน เพื่อเป็นแนวทางในการสรรสร้างการจัดการศึกษาทางด้านธุรกิจศึกษาของประเทศไทยในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของทุกคน หลักการธุรกิจศึกษาจะเป็นหนึ่งในศาสตร์สำคัญในอนาคตที่จะช่วยการสร้างพลเมืองที่ทั้งดีและเก่งของประเทศไทย อีกทั้งช่วยเสริมสร้างและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนทางธุรกิจศึกษาทุกคน เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานและประกอบอาชีพต่าง ๆ ต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 1

ปฐมบท: บททั่วไปทางด้านธุรกิจศึกษา

บทนำ

เมื่อเอ่ยคำว่า “ธุรกิจศึกษา” ผู้ได้ยินอาจเข้าใจความหมายของธุรกิจศึกษาแตกต่างกันไปตามการรับรู้และประสบการณ์ บางคนอาจเข้าใจว่าธุรกิจศึกษา คือ วิชาที่สอนในระดับมัธยมศึกษา เช่น วิชาพิมพ์ดีด บัญชี การขาย เป็นต้น บางคนอาจคิดว่า เป็นการเรียนการสอนในคณะบริหารธุรกิจ ระดับอุดมศึกษา บางคนอาจเข้าใจว่า เป็นการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา บางคนอาจบอกว่า เป็นการบริหารจัดการสถาบันกวดวิชา (tutor) หรือบางคนอาจเข้าใจว่าเป็นหลักสูตรที่เตรียมครูไปสอนวิชาธุรกิจในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งยังคงมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับคำว่า “ธุรกิจศึกษา” ทำให้บุคคลจำนวนมากสับสน และไม่เข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างของคำศัพท์แต่ละคำ เช่น บริหารการศึกษา เศรษฐศาสตร์ การศึกษา เกษตรศึกษา อาชีวศึกษา และอาชีพศึกษา เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจความหมายของคำว่า “ธุรกิจศึกษา” อย่างถูกต้อง จึงต้องเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน

คำศัพท์ที่ถูกนำมาใช้และพูดถึงในวงการศึกษามากขึ้นใหญ่เกิดจากการนำเอาคำว่า “การศึกษา” มารวมกับคำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่เหมือนและแตกต่างกันไป ดังนั้นก่อนที่จะเราจะเข้าใจว่าคำศัพท์แต่ละคำเมื่อนำมารวมกับคำว่า “การศึกษา” มีความหมายเป็นอย่างไร เราจึงควรเริ่มเข้าใจถึงความหมายของคำว่า “การศึกษา” ก่อนว่าหมายถึงอะไร หลังจากนั้นเมื่อนำคำว่า “การศึกษา” มารวมกับคำศัพท์ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมไปถึงคำว่าธุรกิจศึกษาแล้วจะมีความหมายว่าอย่างไร

1.1 ความหมายของธุรกิจศึกษา

ในความเห็นของผู้เขียน คำว่า **ธุรกิจ** หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่ทำให้เกิดสินค้าหรือบริการขึ้นแล้วมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน และมีวัตถุประสงค์จะได้ประโยชน์จากการทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นก่อให้เกิดการผลิตสินค้าหรือบริการ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน จำหน่ายและกระจายสินค้า รวมทั้งมีกำไรหรือความสำเร็จจากกิจกรรมที่ทำ โดยการประกอบธุรกิจทุกประเภทต้องพึ่งปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ (4 M's) ได้แก่ ปัจจัยการใช้แรงงานคน หรือการจัดการกำลังคน (men) ปัจจัยที่เป็นเงินและแหล่งเครดิต หรือสินเชื่อ (money) ปัจจัยด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต (materials) และปัจจัยในการจัดการ (management) นอกจากนี้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การประกอบธุรกิจมีการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ ส่งผลให้ธุรกิจจำนวนมากอยู่บนโลกออนไลน์ และธุรกิจบางประเภทนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ทดแทนกำลังคน เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มศักยภาพในการประกอบธุรกิจ

และคำว่า “**การศึกษา**” มีนักปรัชญาและนักการศึกษาทั้งหลายต่างได้ให้คำนิยามไว้มากมาย ซึ่งมีความหมายคล้าย ๆ กัน คือ การพัฒนาบุคคล ซึ่งความหมายของการศึกษาที่แสดงถึงแนวคิดในการพัฒนาบุคคลไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดในด้านคุณค่าสูงสุด ได้แก่ การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม ที่แสดงถึงการพัฒนาและเพิ่มพูน

(หมายถึง การรอก) ขึ้นไปในทางที่เหมาะสมที่ควร จึงเรียกว่า งาม ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ไปในวิถีทางที่สังคมยอมรับและได้กำหนดไว้ในมาตรฐานหนึ่ง หากเป็นการเพิ่มพูนขึ้นหรือเจริญขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับความต้องการแล้วเรียกว่า ไม่งาม นั้นหมายถึง การศึกษาตามความหมายนั้นยังไม่บรรลุ

เมื่อนำเอาความหมายของคำว่า “ธุรกิจ” มารวมกับคำว่า “การศึกษา” จะอธิบายความหมายของคำว่า “**ธุรกิจศึกษา**” ว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางโลกของธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้จักการใช้จ่ายให้คุ้มค่า ให้คุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ตลอดจนการใช้สิ่งเหล่านี้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ในขณะเดียวกันการเรียนรู้ธุรกิจอาจเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมตัวเข้าสู่การทำงานในภาคธุรกิจ เช่น งานขายสินค้าบริการ งานทางด้านการเงินการบัญชี งานทางด้านสำนักงาน งานเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการ งานโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

นอกจากความหมายที่กล่าวมาแล้ว ยังมีนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายของธุรกิจศึกษาดังนี้

Nichols (1933) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พาณิชย์กรรมศึกษา (commercial education)” ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ธุรกิจศึกษา (business education)” คือ การฝึกอบรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งมีจุดหมายของการศึกษาทั่วไปในทุกระดับชั้นเรียน เพื่อจุดประสงค์เบื้องต้นในการเตรียมตัวพลเมืองให้เข้าสู่อาชีพธุรกิจ

Douglas et al. (1973, อ้างถึงใน สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ, 2548) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ทั่วไปทางธุรกิจศึกษาในหนังสือ *Teaching Business Subjects* ซึ่งจุดประสงค์ดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนทางด้านธุรกิจศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. Exploratory ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจในอาชีพที่อยากประกอบอาชีพในอนาคต และเรียนรู้เกี่ยวกับโลกธุรกิจ
2. Consumer education การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแยกแยะและเลือกใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการได้อย่างชาญฉลาด
3. Occupational intelligence ผู้เรียนได้พัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพที่หลากหลายที่จะพบในโลกธุรกิจ
4. Economic understanding ผู้เรียนได้พัฒนาให้มีรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญทางด้านการระบบเศรษฐกิจ
5. Personal use ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับธุรกิจซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
6. Vocational การเตรียมผู้เรียนเข้าสู่อาชีพทางด้านธุรกิจให้ประสบความสำเร็จในอาชีพในฐานะผู้เริ่มต้นที่คาดว่าจะประกอบอาชีพธุรกิจ

7. Semi-vocational เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจร่วมกับสาขาอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ และคหกรรม

8. College preparatory เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนศึกษาต่อในสาขาทางด้านธุรกิจในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

Nanassy et al. (1977) ได้ให้ความหมายของธุรกิจศึกษา คือ การทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการเข้าสู่โลกธุรกิจ

โดยสรุปความหมายของธุรกิจศึกษา อาจสรุปตามที่คณะกรรมการนโยบายธุรกิจและเศรษฐศาสตร์การศึกษา (The Policies Commission for Business and Economic Education [PCBEE], 2002) ได้ให้ความหมายของธุรกิจศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษเพื่อธุรกิจ (education for business) และการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ (education about business) โดยความหมายแรก หมายถึง การศึกษาการเตรียมผู้เรียนเพื่อเข้าไปประกอบอาชีพในทางธุรกิจ ส่วนความหมายหลัง หมายถึง การเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ เป็นพลเมืองในฐานะเป็นผู้บริโภค (consumer) อย่างชาญฉลาด รวมถึงสามารถให้ความรู้ต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อให้ผู้อื่นได้มีความรอบรู้และสามารถใช้ความรู้เหล่านี้ในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ

1.2 ปรัชญาของธุรกิจศึกษา

ปรัชญาของธุรกิจศึกษา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการที่สำคัญ (PCBEE, 2022) คือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ (Education about business) มีปรัชญาที่มุ่งให้การศึกษาทั่วไป หรือ การศึกษาวิชาพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้การศึกษาทางด้านธุรกิจแก่ทุกคนเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ (basic business education for all) การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ประชาชนมีพื้นฐานความรู้และทักษะด้านธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2. การศึกษาเพื่อธุรกิจ (Education for business) เป็นปรัชญาที่มีเป้าหมายเพื่อการฝึกฝนและพัฒนาผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพธุรกิจ โดยสามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจได้ เช่น นักบัญชี นักการขาย นักการตลาด ผู้ประกอบการ เป็นต้น

1.3 หลักการของธุรกิจศึกษา

การศึกษาทั่วไปไม่สามารถตอบสนองความหลากหลายได้ทั้งหมด การศึกษาเพื่ออาชีพจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ในการทำงานที่ตรงกับลักษณะของงานที่มีอยู่และที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาทางอาชีวดังกล่าว หมายถึง การศึกษาทางธุรกิจ การศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ การศึกษาทางเกษตรกรรม การศึกษาทางพาณิชยกรรม การศึกษาทางคหกรรม การศึกษาทางอุตสาหกรรม การศึกษาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ ช่างฝีมือ ฯลฯ

NBEA (1995) กล่าวว่า ธุรกิจศึกษาเป็นการจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด มีความสามารถในการทำงาน และสามารถดำเนินการเป็นเจ้าของธุรกิจได้ รวมทั้งมีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ธุรกิจศึกษา

เป็นศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน ไม่มีผู้เรียนคนใดในสังคมโลกปัจจุบันที่จะสามารถหลีกเลี่ยงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องที่เกี่ยวกับธุรกิจได้

การเตรียมความพร้อมทางธุรกิจให้กับผู้เรียนนั้น ทำได้ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรธุรกิจศึกษาระดับต่าง ๆ ในโรงเรียน สถานศึกษา หรือ มหาวิทยาลัย และจัดการเรียนรู้ได้โดยรูปแบบอื่น ๆ เช่น การศึกษาระยะสั้น การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาออนไลน์ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ

ดังนั้น แต่ละประเทศควรจัดการเรียนรู้ทางธุรกิจศึกษา เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้พลเมืองมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามปกติ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วย

หลักการจัดหลักสูตรธุรกิจศึกษา (Principles of Business Education Curriculum)

การจัดหลักสูตรธุรกิจศึกษาในสถานศึกษามีหลักการสำคัญ 2 ประการ (Nanassy et al., 1977) คือ

1. เพื่อการศึกษาทั่วไป ให้พลเมืองทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจที่มีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ การบริโภค ตลอดจนการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลให้สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพทางธุรกิจ
2. เพื่อให้การศึกษาธุรกิจกับผู้เรียนที่มีความต้องการที่จะเข้าสู่โลกธุรกิจ โดยมุ่งหวังพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ในการแสวงหาช่องทางการจัดจำหน่ายและการจัดการให้สินค้าและบริการไหลเวียนในท้องตลาด ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้มีทักษะในการประกอบอาชีพอย่างคล่องแคล่ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมศักยภาพของผู้เรียนให้มีความพร้อมให้เข้าสู่ระบบธุรกิจ

ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษา แบ่งเป็น 2 ประการ (สิริฉันท สิริกุล, 2540; Cheung, 1998; 2016) คือ

1. การให้ความรู้ทั่วไป (General business education) ทั้งการให้ความรู้พื้นฐานทางธุรกิจ (basic business) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ และเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด และการฝึกทักษะทางธุรกิจ (personal used skills) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานหรือในชีวิตประจำวันได้ เช่น การพิมพ์ดีดสัมผัส และภาษาไทยธุรกิจ เป็นต้น
2. การให้ความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ (Vocational objectives) เพื่อให้มีความรู้ไปประกอบอาชีพทางด้านธุรกิจ (job training for business) เช่น ด้านการฝึกอบรมในทักษะทางอาชีพ (specific skills training) ได้แก่ บัญชี การขาย การปฏิบัติงานสำนักงาน ฯลฯ เป็นต้น

การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรธุรกิจศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งอยู่บนหลักของการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านอาชีพ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามอัธยาศัย (NBEA, 1995) ถือเป็นต้นแบบที่เป็นมาตรฐานทางการศึกษาให้กับธุรกิจศึกษาในหลายประเทศ ทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านอาชีพ (Villagomez & Cray, 2009) อีกทั้งการศึกษาทั่วไป (general education) ไม่เพียงพอที่จะฝึกอาชีพที่แปลกใหม่เกิดขึ้นมากมาย เช่น อาชีพออกแบบแอปพลิเคชัน อาชีพออกแบบเกม และอาชีพค้าขายทาง

อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชีพที่เกิดมาพร้อมกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นครูธุรกิจจำเป็นต้องหาแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายและทันสมัย แผนกรายวิชาทางธุรกิจเข้ากับรายวิชาสามัญ เช่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์เข้ากับการสอนวิชาบัญชี (Brantley & Davis, 1997)

การจัดหลักสูตรทางธุรกิจศึกษาในประเทศไทยคล้ายคลึงกับ NBEA (1995) ที่ให้หลักการสำคัญในการจัดหลักสูตรทางธุรกิจศึกษาไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ธุรกิจศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี และรู้เท่าทันต่อวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การบริหารความเสี่ยง เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต หรือ lifelong learner (Brantley & Davis, 1997) โดยสามารถนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี (Campbell, 2000)

สำหรับรายวิชาทางเกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษาที่ได้มีการเปิดสอนในการศึกษาระดับนี้ มักจะถูกสอดแทรกไว้ในหลักสูตร เป็นรายวิชาเลือกหรือถูกบูรณาการอยู่กับกลุ่มสาระอื่น ๆ มากกว่าที่จะถูกจัดให้เป็นรายวิชาพื้นฐานที่บังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน โดยจุดมุ่งหมายของธุรกิจศึกษาในระดับนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ของตนเองในฐานะความเป็นพลเมืองของชาติและของโลก

2. ธุรกิจศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่สานต่อจากระดับประถมศึกษา โดยเน้นให้ประชากรมีคุณค่าในตนเองและไม่เป็นภาระของสังคม ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด และพึ่งพาตนเองทางอาชีพได้ โดยปราศจากนิสัยเห็นแก่ตัว เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และมีความสามารถเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติ ใฝ่หาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อเป็นเกราะป้องกันให้ผู้เรียนไม่ถูกโกง หรือตกเป็นเหยื่อ หัวใจหลักของธุรกิจศึกษาในระดับนี้จะเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีสติ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้สำรวจ ค้นหา ค้นพบ และเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องการทำในอนาคต ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ได้ศึกษาต่อ หรือเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพเฉพาะด้าน ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะทางด้านอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก)

3. ธุรกิจศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำหรับผู้เรียนที่จะไปประกอบวิชาชีพครู เป็นการจัดการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างไปจาก 2 ข้อข้างต้น เพราะเป็นการศึกษาทางธุรกิจในรูปแบบเฉพาะ และมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประกอบวิชาชีพครู โดยเป็นครูที่สามารถสอนในระดับการศึกษาพื้นฐาน คือระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา หรือ ในสายอาชีวศึกษา คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และ ระดับปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) ได้

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีจิตวิทยาการสอน และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี สร้างสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการเรียน สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามหลักสูตร รู้จักค้นคว้าและวิจัย

เครื่องมือหรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทางธุรกิจศึกษา และยังต้องมีการฝึกฝนทักษะอาชีพเฉพาะทางธุรกิจควบคู่ไปกับการเรียนวิชาพื้นฐานด้วย (NBEA, 2001) ทั้งนี้ผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา จำเป็นจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางประชากร ทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมส่งผลกระทบต่อกรอบอาชีพของพลเมือง จนทำให้ต้องมีการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามมา ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากรและการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน สังคมมีความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางการผลิตให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงแบบโลกาภิวัตน์ที่สามารถเชื่อมโยงกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นต้น

แนวทางการจัดหลักสูตรธุรกิจศึกษาในสถานศึกษา

การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาในประเทศไทยนั้น ได้คำนึงถึงหลักการและจุดหมายของธุรกิจศึกษา ได้แก่ การสำรวจตัวเอง (exploratory) ผู้บริโภคที่ฉลาด (consumer education) สำรวจความสนใจในอาชีพ (occupational intelligence) สร้างความรู้ ความเข้าใจทางเศรษฐศาสตร์ (economics understanding) ใช้ความรู้เพื่อตนเอง (personal use) ใช้เพื่อประกอบอาชีพได้ (vocational use) และเพื่อการศึกษาต่อที่สูงขึ้น (college preparatory) ผู้เขียนจึงได้สรุปถึงหลักสูตรที่เกี่ยวกับธุรกิจศึกษา แสดงให้เห็นภารกิจหลักของธุรกิจศึกษามี 3 ประการสำคัญ ดังภาพ 1.1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. Education for business: การให้ความรู้และฝึกทักษะอาชีพทางธุรกิจหรือเรียกว่า “การศึกษาเพื่อธุรกิจ” ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของธุรกิจศึกษาที่ให้ความรู้และฝึกทักษะอาชีพทางธุรกิจ โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เลือกเรียนไปทางสายอาชีพไม่ว่าจะเป็นในระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาทั้งในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และ ปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) เพื่อไปประกอบอาชีพทางธุรกิจให้เป็นผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพหรืออาจจะเลือกประกอบอาชีพส่วนตัว หรือทำงานเป็นพนักงานในองค์กรธุรกิจ

2. Education about business: การให้ความรู้พื้นฐานทางธุรกิจหรือเรียกว่า “การศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ” โดยการศึกษาในด้านนี้จะเน้นที่ผู้บริโภคโดยให้ความรู้พื้นฐานทางธุรกิจทั่วไป การดำรงชีวิตและครอบครัว การงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมไปถึงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ โดยเน้นไปที่เศรษฐศาสตร์ส่วนบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ การเงิน และการอาชีพเบื้องต้นไว้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สำหรับการจัดการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจในประเทศไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิชาธุรกิจศึกษาจะถูกจัดให้มีการจัดการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเปิดสอน

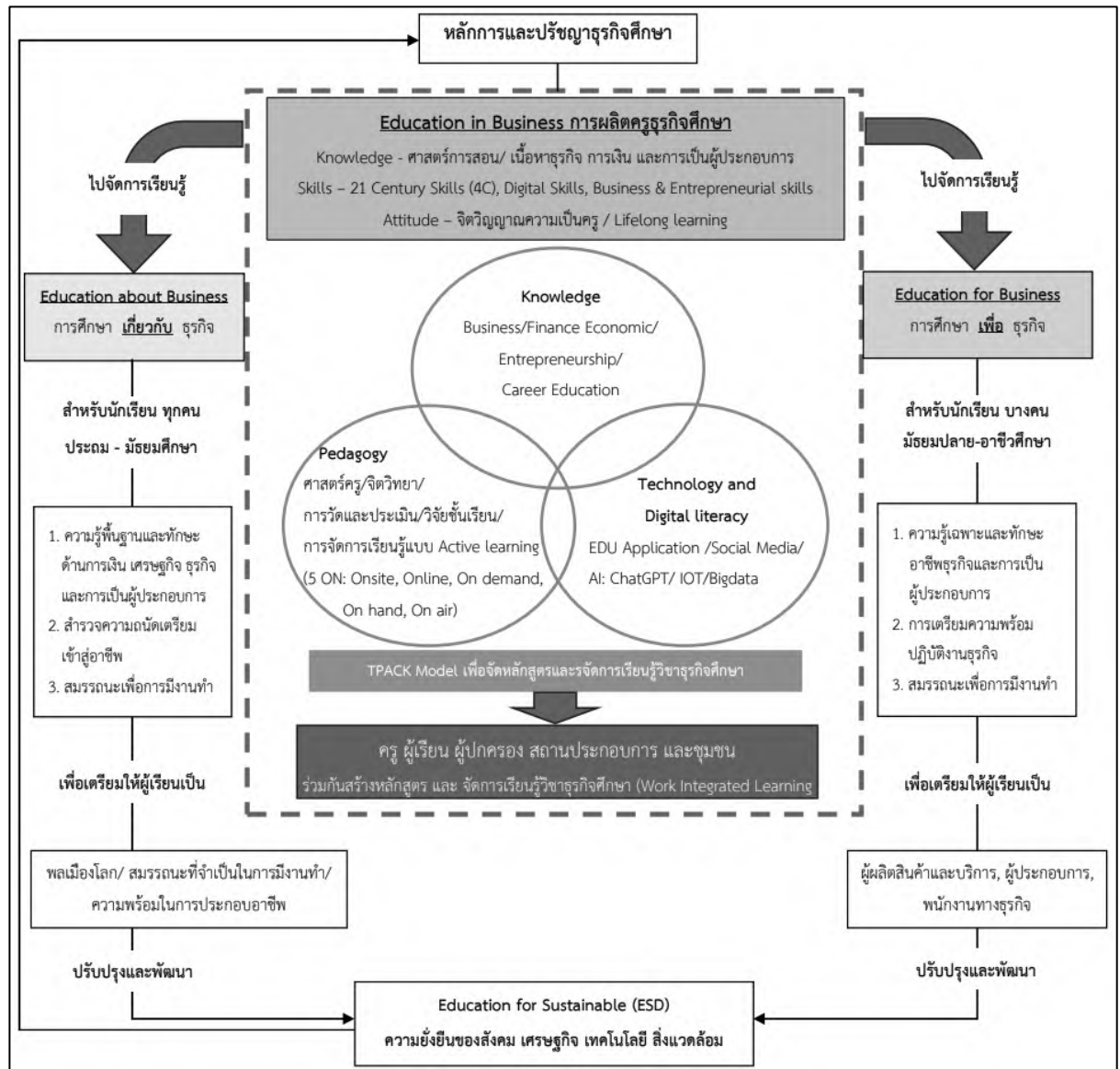
ทั้งในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเปิดสอนในรายวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ การดำรงชีวิตและครอบครัว ธุรกิจทั่วไป ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ บัญชีเบื้องต้น บัญชีการเงิน โครงการงานอาชีพ และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

3. Education in business: หลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาเรียนเพื่อประกอบวิชาชีพครู โดยเป็นครูที่สามารถสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หรือสายอาชีวศึกษา คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ ปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) โดยครูธุรกิจศึกษาที่ดีจำเป็นต้องมีความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ การเงิน เศรษฐศาสตร์ บัญชี รวมทั้งจำเป็นต้องมีจิตวิทยาการเรียนรู้ รูปแบบและเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สร้างสื่อการสอนทั้งรูปแบบออฟไลน์ (offline) และ ออนไลน์ (online) ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รู้จักค้นคว้าและวิจัยเครื่องมือหรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทางธุรกิจศึกษา และทำวิจัยทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยที่ยังมีการเปิดสอนหลักสูตรครูธุรกิจศึกษา/พาณิชยกรรมศึกษา ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นต้น

นอกจากนี้ แม้ว่าการจัดหลักสูตรธุรกิจศึกษาในประเทศไทย มีเป้าหมายหลักให้การศึกษาเพื่อธุรกิจและการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ รวมถึงการผลิตครูธุรกิจศึกษา เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาอาชีพของผู้เรียนมากที่สุด แต่การจัดการเรียนรู้ธุรกิจศึกษาก็ไม่ได้ละเลยการพัฒนาผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ดังที่ วิรุจ กิจนนทวิวัฒน์ (2555) พบว่า การจัดการเรียนรู้ทางธุรกิจศึกษาโดยครูธุรกิจศึกษานั้น สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนมีทักษะในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางธุรกิจศึกษา เช่น ทักษะการสื่อสารทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน ฝึกความคิดสร้างสรรค์ การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (digital literacy) ทักษะและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ การอยู่อย่างพอเพียง และการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริโภคและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ซึ่งทักษะที่สำคัญเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของโลกในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาหลักการและปรัชญาธุรกิจศึกษา สรุปได้ว่า ธุรกิจศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ การศึกษาเพื่อธุรกิจ และการผลิตครูธุรกิจศึกษา ซึ่งหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกคนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวข้องกับธุรกิจ เช่น ธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ เศรษฐศาสตร์ และการเงิน เป็นต้น เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีสมรรถนะที่จำเป็นในการมีงานทำ และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ หลักสูตรการศึกษาเพื่อธุรกิจ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเฉพาะอาชีพธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

ธุรกิจ ในการเตรียมให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพธุรกิจและเป็นผู้ประกอบการได้ และหลักสูตรการผลิตครูธุรกิจศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ให้บัณฑิตศึกษามีความรู้ทั้งศาสตร์การสอนและธุรกิจ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู จิตวิทยาการศึกษา และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อทำหน้าที่ครูธุรกิจศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ และหลักสูตรการศึกษาเพื่อธุรกิจ ที่จะส่งผลต่อความมั่นคง และยั่งยืนของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ดังภาพ 1.1

ภาพ 1.1 หลักการและปรัชญาธุรกิจศึกษา

1.4 สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา

ในปัจจุบัน คนทั่วไปยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนถึงความหมายที่ถูกต้องของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจศึกษา เช่น ธุรกิจศึกษา บริหารการศึกษา เศรษฐศาสตร์การศึกษา เกษตรกรรมศึกษา อาชีวศึกษา และอาชีพศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจถึงความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เขียนจึงขอสรุปความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.4.1 การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษามีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถาบัน และประเทศชาติ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถานศึกษา ในด้านการให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นทักษะแนวทางในการบริหารการศึกษาของผู้บริหาร เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

“การบริหารการศึกษา” ประกอบด้วยคำสำคัญ 2 คำ คือคำว่า “การบริหาร (administration)” และ “การศึกษา (education)” ในทัศนคติของผู้เขียน “การบริหาร” คือ ศิลปะทั้งทางศาสตร์ และศิลป์ในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จตามที่ได้อ้างอิงไว้ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติแล้ว ดังนั้น เมื่อ มารวมกับคำว่า “การศึกษา” จะให้ความหมายของ “การบริหารการศึกษา” หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ทำงานร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้น สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรม วัดและประเมินผล จัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ และสรรหาบุคคล รวมถึงการปกครองผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัย มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษา”

ภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษามีขอบข่ายความรับผิดชอบที่กว้างและหลากหลายมาก เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นคนกว้าง (universal man) และรู้ระเบียบและวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างดี และต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และรายวิชาที่เป็นสหวิทยาการ (interdisciplinary) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการศึกษาวิชาชีพที่ล้วนต้องอาศัยการเรียนรู้แบบสหวิชา ทั้งนี้สำหรับขอบข่ายของการจัดการเรียนรู้การบริหารการศึกษาจึงควรประกอบด้วย เนื้อหาและสาระ ดังต่อไปนี้

1. เศรษฐศาสตร์การศึกษา	2. สถิติการศึกษา	3. การวางแผนงานและโครงการ
4. การบริหารและการจัดการ	5. การบัญชี	6. การเงิน
7. การบริหารงานบุคคล	8. การจัดอาคารสถานที่	9. การวัดและประเมินผลงาน
10. การบริหารจัดการหลักสูตร	11. การประกันคุณภาพการศึกษา	
12. การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารการศึกษา		

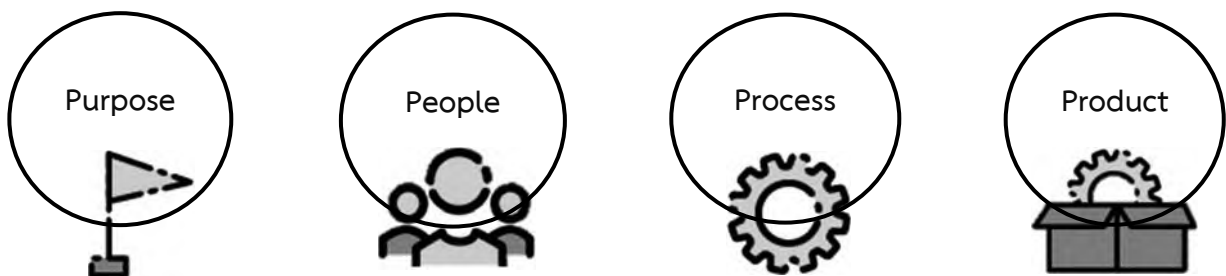
งานบริหารที่ปรากฏอยู่ในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันสามารถแบ่งการบริหารออกเป็นด้าน ๆ ตามที่กฎกระทรวงได้ระบุไว้ เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ขึ้นกับขนาดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษา จะร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจกำหนดและแบ่งการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้ โดยทั่วไปสถานศึกษาสามารถแบ่งการบริหารออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

หากพิจารณากระบวนการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา โดยอ้างอิงจากหลักการพื้นฐานในการประกอบธุรกิจโดยใช้ปัจจัย 4 M's คือ men, money, materials และ management สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. **คน (man)** สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ต้องใช้บุคลากรมากกว่าหน่วยงานอื่นใด ๆ และยังจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีวุฒิสองกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย
2. **เงิน (money)** รัฐบาลจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อนำมาเป็นเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา เงินรายหัวผู้เรียนให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายของผู้เรียนที่ผู้ปกครองต้องจ่ายต่างหาก ซึ่งจัดได้ว่าสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก
3. **วัสดุอุปกรณ์ (materials)** รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างอาคารเรียนและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้แก่สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากที่ดินสิ่งก่อสร้าง และวัสดุอุปกรณ์ที่มีผู้บริจาคให้แก่สถานศึกษาโดยตรงแล้ว
4. **การจัดการ (management)** เนื่องจากสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาเป็นหน่วยงานใหญ่ต้องใช้ทรัพยากรทั้ง คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์เป็นจำนวนมาก ทำให้การจัดการเกิดความยุ่งยากและสลับซับซ้อน

อย่างไรก็ตาม อาจเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่าการจัดการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษามีข้อแตกต่างจากการจัดการธุรกิจอย่างอื่น โดยใช้หลัก 4 P's ของ วิจิตร ศรีสอาน (2513) คือ

1. **Purpose** ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไม่ได้มุ่งหวังกำไรเหมือนการจัดการธุรกิจ การจัดการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษามุ่งพัฒนาบุคคลให้องกามขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. **People** บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับฐานะลูกค้าหรือผู้รับบริการจากสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้เยาว์ซึ่งต่างจากธุรกิจอย่างอื่นที่ลูกค้าหรือผู้รับบริการเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้รับบริการเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว

3. Process ได้แก่ กระบวนการในการผลิต ในการบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและ กิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นวิธีการโดยเฉพาะ เพื่อให้เด็กได้รับผลตามจุดหมายของหลักสูตร เป็นกระบวนการที่หน่วยงานอื่นหรือวงการธุรกิจนำไปใช้ไม่ได้

4. Product ได้แก่ ผลผลิต ผลผลิตของการจัดการศึกษา ไม่เหมือนกับผลผลิตทางธุรกิจอย่างอื่น เพราะสถานศึกษารับเด็กเข้ามาโดยไม่มีโอกาสเลือก เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาก็ยังคงมีสภาพเป็นเด็กแต่มีคุณภาพ ดีขึ้น ซึ่งต่างกับธุรกิจที่อาจเลือกวัตถุดิบได้ และสามารถกำหนดคุณภาพของผลผลิตหรือสินค้าได้อย่างแน่นอน

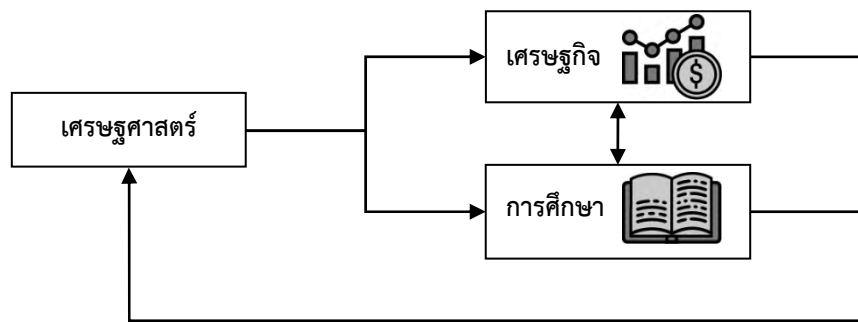
โดยสรุปแล้ว สถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด โดยมีผู้บริหาร สถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงโดยบริหารและ จัดการศึกษาตามภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ การบริหารงาน วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป โดยนำเอากระบวนการ ในการบริหาร ที่ประกอบด้วย ส่วนที่ป้อนเข้าไป (input) กระบวนการ (process) และส่วนที่ปรากฏออกมา (output) มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ที่มุ่งสร้างความมั่นคง พัฒนากำลังคนและสร้างความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การผลิตพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาโดยยกระดับคุณภาพสถานศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

1.4.2 เศรษฐศาสตร์การศึกษา

ความหมายของเศรษฐศาสตร์การศึกษา

Adam Smith บิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์ ได้พูดถึงคำว่า “เศรษฐศาสตร์การศึกษา” มาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1776 แต่ไม่มีผู้ใดให้ความสนใจ เพราะเวลานักวิชาการทั้งหลายมีความคิดเห็นว่าการศึกษาคือสิ่งที่ มุ่งสร้างความเจริญให้แก่บุคคล เป็นเรื่องส่วนบุคคลมิได้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จนระยะ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดปัจจัยที่จะเป็นตัวสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ทรัพยากร ที่ดิน แรงงานและทุน ต่อมาได้ค้นพบว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญให้แก่ ระบบเศรษฐกิจได้ และการศึกษาคือการลงทุนอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเจริญให้แก่ระบบเศรษฐกิจ จึงได้เกิดเป็นศาสตร์ใหม่ที่เรียกว่า “เศรษฐศาสตร์การศึกษา”

เศรษฐศาสตร์การศึกษาคือวิชาที่ได้มีการพัฒนาขึ้น โดยลักษณะพื้นฐานของวิชานี้เป็นการนำความรู้ และเทคนิคทางเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ในการวิเคราะห์ระบบและบริการการศึกษา รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจและระบบการศึกษา ซึ่งมีผลพลอยได้เป็นการขยายขอบเขตและเพิ่มพูน ความรู้ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เอง ซึ่งอาจแสดงเป็นรูปได้ดังภาพ 1.2 ดังนี้

ภาพ 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐศาสตร์และการศึกษา

1. การใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ระบบและบริการการศึกษา
2. ใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจ และระบบการศึกษา
3. ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการเศรษฐกิจและการศึกษา ส่งผลสะท้อนเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

จากภาพ 1.2 อาจสรุปได้ว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเอาวิชาเศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา คือ

1. ทำให้สามารถทราบถึงต้นทุนการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจจะให้บริการการศึกษา
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการบริการการศึกษาและระดับรายได้
3. ทำให้ทราบถึงความสามารถในการให้บริการการศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชน
4. ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดทางทรัพยากรทางการศึกษา
5. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดจากช่องว่างระหว่างความต้องการทางการศึกษาและความสามารถในการตอบสนองบริการการศึกษา

Vaizey (1962) ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์และนักการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษามีบทบาทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 5 ประการ คือ

1. ช่วยจัดหากำลังคนที่มีคุณภาพและช่างเทคนิคที่ชำนาญ
2. ทำให้ชนชั้นและกรรมกรมีความคิดที่กว้างไกล
3. ทำให้เกษตรกรมีความรู้ เกิดทักษะ สามารถเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นได้
4. ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีรายได้สูง
5. ทำให้มีการสะสมในรูปของวัตถุ

โดยสรุปแล้ว “เศรษฐศาสตร์การศึกษา” หมายถึง การศึกษาว่าด้วยการนำเอาเศรษฐศาสตร์มาทำให้เกิดประโยชน์กับการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะเพื่อเพิ่มพูนรายได้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้า ทั้งนี้ ถ้าประเทศมีเศรษฐกิจที่ดีย่อมช่วยให้การศึกษาดีด้วย และในทำนองเดียวกัน ถ้าการศึกษาดีแล้วย่อมช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นด้วย โดยเมื่อประชาชนได้รับการศึกษาดีแล้ว ก็ย่อมมีโอกาสที่จะใช้ความรู้ที่ได้รับมานั้น ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้มีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น มีผลผลิตและรายได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ในทางตรงข้ามหากประชากรมีระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ขาดโอกาสที่จะใช้ความรู้ ทักษะ สมรรถนะอันมีอยู่อย่างจำกัดนั้น ทำให้ไม่สามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้ แม้ว่าในประเทศด้อยพัฒนาเหล่านั้นอาจจะมีทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติมากมายที่จะสามารถนำมาใช้ได้

1.4.3 เกษตรกรรมศึกษา

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายของ “เกษตรกรรม (agriculture)” คือ การเพาะปลูกพืช หาริดรา เลี้ยงสัตว์ และรูปแบบของชีวิตแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นอาหาร เส้นใย เชื้อเพลิงชีวภาพ ยารักษาโรคและผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อความยั่งยืนและเพิ่มสมรรถนะชีวิตมนุษย์ (“เกษตรกรรม”, 2563)

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (แก้ว นวลฉวี, 2535, เล่ม 16) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เกษตรกรรม” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ อันรวมไปถึง การเพาะปลูก การผลิตผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้จากการเพาะปลูก การดำเนินการตลาดเพื่อการขายผลิตผลที่ได้จากพืชและสัตว์ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม จุดประสงค์หลักของการทำการเกษตรกรรมที่ทันสมัย ก็เพื่อให้ใช้ผืนแผ่นดินที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลิตผลที่มากและเพียงพอแก่ความต้องการ และในขณะเดียวกัน ก็มีการป้องกันการเสื่อมโทรมของดินและการใช้ที่ดินอย่างผิดกฎเกณฑ์ที่ควรจะเป็น ในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเกษตรกรรมแล้วนั้น จะมีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐช่วยกันในการเพิ่มผลิตผล โดยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการปรับปรุงพันธุ์พืช การใส่ปุ๋ย การกำจัดแมลง การชลประทาน การป้องกัน ดินพังทลาย การปรับปรุงดิน และการขยายพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อนำคำว่า เกษตรกรรม รวมกับการศึกษา เป็นคำว่า เกษตรกรรมศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและคุณค่าเกี่ยวกับอาชีพเกษตร สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และบำรุงรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อยังประโยชน์ในการผลิต แปรรูป และจัดการเกี่ยวกับการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ อันมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม โดยครูเกษตรที่สำเร็จการศึกษามาทางสาขาวิชาเกษตรกรรมศึกษาจะเป็นผู้รับผิดชอบสอนให้กับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษา สาขาวิชาเกษตรกรรมศึกษาเพื่อสำเร็จการศึกษาเป็นครูเกษตรสอนในสถานศึกษา ดังนี้ ผู้เรียนต้องมีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเนื้อหาเกษตรกรรมศึกษา ครอบคลุมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งด้านพืช สัตว์ อุตสาหกรรมเกษตร การเพาะเลี้ยง และการแปรรูป การบริหารจัดการและการบริการทางการเกษตร การใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับงานเกษตรกรรม การออกแบบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมต่าง ๆ การใช้

เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรักในอาชีพเกษตรกรรม มีกิจนิสัยในการทำงาน และจรรยาบรรณในอาชีพ สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เกษตรกรรมศึกษา การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีเกษตรกรรมศึกษาที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เกษตรกรรมศึกษา การประเมินผลการเรียนรู้ สามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านเกษตรกรรมศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมเกษตรกรรมศึกษา

1.4.4 อาชีพศึกษาหรือการศึกษาเพื่ออาชีพ

อาชีพศึกษา หรือ การศึกษาเพื่ออาชีพ (career education) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมให้คนมีอาชีพหรือประกอบอาชีพ ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับวิชาชีพชั้นสูง (professional) ระดับช่างเทคนิค (technician) ระดับช่างฝีมือ (skilled workers) และระดับกึ่งฝีมือ (semi-skilled workers) คำว่า career education (อาชีพศึกษา) ได้เริ่มใช้อย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ.1970 โดย Sidney Marland ผู้ที่ได้รับฉายาว่า “Father of Career Education” หรือ “บิดาของอาชีพศึกษา”

ในปัจจุบันอาชีพศึกษา ถูกเรียกว่า อาชีพและเทคนิคศึกษา (Career and Technical Education) ได้เริ่มจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีนโยบายทางด้านการศึกษากับอาชีพโดยตรงด้วยการรับรองอย่างเป็นทางการจากผู้บริหารสูงสุดของรัฐแห่งชาติ สมาคมการอาชีวศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา และคณะกรรมการสภาท้องถิ่นว่าด้วยการอาชีวศึกษาแห่งชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของแรงงานท้องถิ่นตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1972 เป็นต้นมา แนวคิดอาชีพศึกษาได้อธิบายความหมายอย่างเป็นทางการโดย Marland (1971) ได้เสนอแนวคิดอาชีพศึกษาตามสมมติฐาน 3 ประการ คือ

1. อาชีพศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสำหรับผู้เรียนทุก ๆ คน
2. ผู้เรียนที่มีการเรียนอยู่ในสถานศึกษา หรือผู้เรียนเต็มเวลาควรมีการบรรจุตั้งแต่เกรด 1 จนถึงเกรดที่สูงที่สุดของการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการเลือกเรียน
3. ผู้เรียนทุกคนที่ออกจากสถานศึกษาแล้วจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีพต่อไป

ในปัจจุบัน ทุกรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนทางอาชีพและเทคนิคศึกษา (Career and Technical Education: CTE) แก่ผู้เรียนทุกคนเพื่อเตรียมผู้เรียนทุกคนให้ประสบความสำเร็จในวิทยาลัยและอาชีพ โดยการศึกษานี้จะช่วยพัฒนาทักษะ ความรู้ในสายวิชาชีพ และประสบการณ์จริงสำหรับอาชีพที่มีความต้องการทักษะขั้นสูง อาชีพที่มีความต้องการในตลาดแรงงานสูง (Advanced CTE, 2019)